

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาว ในกระชัง ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

An analysis of cost and return of Giant sea perch cage
culture in Bang Pakong District, Chachoengsao Province

จตุรรัตน์ จุลศิริพงษ์*
Chutarat Chunsiripong

บทคัดย่อ

จากการที่การประมงชายฝั่งได้รับผลกระทบ จากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมง จึงมีการส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ปลากะพงขาวเป็นสัตว์น้ำชนิดหนึ่งที่มีการส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยง เนื่องจากปลากะพงขาวเป็นปลาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญสามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจำนวนมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ (๑) เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา (๒) เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทน

จากการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังของเกษตรกร โดยเปรียบเทียบตามขนาดฟาร์ม ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และ (๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการ เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังโดยเปรียบเทียบตามขนาดฟาร์ม คือฟาร์มขนาดเล็กที่มีเนื้อที่ ๔๔ - ๔๘๐ ตารางเมตร และฟาร์มขนาดใหญ่คือฟาร์มที่มีเนื้อที่กระชังมากกว่า ๔๘๐ ตารางเมตร ปรากฏว่าต้นทุนทั้งหมดต่อตารางเมตรของรวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่ เท่ากับ ๘,๘๓๘.๙๖, ๑๓,๒๔๓.๙๕

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

และ ๗,๑๗๙.๗๕ บาท ตามลำดับ และต้นทุนทั้งหมดต่อน้ำหนักปลากระพงขาว ๑ กิโลกรัม เท่ากับ ๘๙.๔๕, ๙๘.๐๘ และ ๘๔.๓๔ บาท ตามลำดับ จากต้นทุนทั้งหมดแบ่งเป็นต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ ร้อยละ ๙๐.๙๔ และ ๙.๐๖ ตามลำดับ รายได้ต่อตารางเมตร ของรวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ เท่ากับ ๑๒,๑๐๐.๐๖, ๑๕,๐๑๓.๑๒ และ ๑๑,๐๐๒.๘๔ บาท ตามลำดับ รายได้ทั้งหมดต่อน้ำหนักปลากระพงขาว ๑ กิโลกรัม ของรวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่ เท่ากับ ๑๒๒.๘๔, ๑๑๑.๑๗ และ ๑๒๙.๒๕ บาท ตามลำดับ สำหรับรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อตารางเมตร ของรวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่ เท่ากับ ๔,๐๖๑.๖๑, ๒,๙๔๔.๓๗ และ ๔,๔๘๒.๔๗ บาท ตามลำดับ รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อน้ำหนักปลากระพงขาว ๑ กิโลกรัม เท่ากับ ๔๑.๑๓, ๒๑.๘๐ และ ๕๒.๖๖ บาท ตามลำดับ และเมื่อหักต้นทุนทั้งหมดออกจากรายได้ทั้งหมดแล้วปรากฏว่ารวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่ มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อตารางเมตร เท่ากับ ๓,๒๖๑.๑๐, ๑,๗๖๙.๑๗ และ ๓,๘๒๓.๐๙ บาท ตามลำดับ และมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อน้ำหนักปลากระพงขาว ๑ กิโลกรัม เท่ากับ ๓๓.๐๓, ๑๓.๐๙ และ ๔๔.๙๑ บาท ตามลำดับ เมื่อหักต้นทุนเงินสดออกจากรายได้ทั้งหมดแล้ว ปรากฏว่า รวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่ มีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อตารางเมตร เท่ากับ ๔,๒๙๓.๓๐, ๓,๓๔๗.๓๐

และ ๔,๖๔๙.๖๖ บาท ตามลำดับ และมีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อน้ำหนักปลากระพงขาว ๑ กิโลกรัม เท่ากับ ๔๓.๔๗, ๒๔.๗๗ และ ๕๔.๖๒ บาท ตามลำดับ

สาเหตุที่ฟาร์มขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก เพราะฟาร์มขนาดใหญ่สามารถผลิตปลากระพงขาวได้มากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก และขายได้ในราคาที่สูงกว่า ทำให้รายได้มากกว่า และยังมีต้นทุนที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ฟาร์มขนาดใหญ่มีประสบการณ์และระยะเวลาในการเลี้ยงมานานกว่าฟาร์มขนาดเล็ก มีปัญหาทางด้านเงินทุนน้อยกว่าฟาร์มขนาดเล็ก

ส่วนปัญหาที่ผู้เลี้ยงปลากระพงขาวพบมากที่สุด คือปัญหาเรื่องอาหารปลา ร้อยละ ๙๓.๐๕ รองลงมา คือปัญหาน้ำ ลูกพันธุ์ปลา โรคปลา และเทคนิคการเลี้ยงปลาร้อยละ ๙๑.๖๗, ๘๘.๘๙, ๗๗.๗๘ และ ๒๒.๒๒ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ต้นทุนและผลตอบแทน, ปลากระพงขาว, ฉะเชิงเทรา

Abstract

Due to impact to coastal fishery from deterioration of fishery resources, coastal aquaculture is encouraged. Giant sea perch (*Lates calcarifer*) is one of the fishes encouraged in pisciculture, because of it is important economic fish and significant source of income for people in Chachoengsao province.

The purpose of this research is (1) to study economic status of Giant sea perch cage farmers in Bang Pakong, Chachoengsao (2) to study cost and return of Giant sea perch cage farming compared by farm size in Bang Pakong, Chachoengsao, and (3) to study problems, obstacles and methods to improve Giant sea perch cage culture.

From the analysis of cost and return of Giant sea perch cage culture, it is found that total cost per sq.m. for all farm size, small farms and large farms, is 8,838.96, 13,243.95 and 7,179.75 baht, respectively. Total cost per 1 kg. of Giant sea perch is 89.45, 98.08 and 84.34 baht, respectively. Total cost is composed of variable and fixed cost, 90.94 and 9.06 percent, respectively. Income per sq.m. for all farm size, small farms and large farms is 12,100.06, 15,013.12 and 11,002.84 baht, respectively. Gross income per 1 kg. of Giant sea perch for all farm size, small farms and large farms is 122.48, 111.17 and 129.25 baht, respectively. Net average income per sq.m. for all farm size, small farms and large farms is 4,061.61, 2,944.37 and 4,482.47 baht, respectively. Net average income for 1 kg. of Giant sea perch is 41.13, 21.80 and 52.66 baht, respectively. After all cost is deducted from total income, it is found that all farm size, small farms and large farms has average net profit per sq.m. 3,261.10, 1,769.17 and 3,823.09 baht, respectively, and average net profit per 1 kg of Giant sea perch 33.03, 13.09 and 44.91 baht, respectively. After cash cost is deducted from total income, it is found that all farm size, small farms and large farms has average net income over cash cost

per sq.m 4,293.30, 3,347.30 and 4,649.66 baht, respectively, and average income over cash cost per 1 kg. of Giant sea perch 43.47, 24.77 and 54.62 baht, respectively.

The cause of large farms having more net profit than small farms is that large farms can produce more Giant sea perch than small farms and they can sell at higher price, therefore, higher profit, as well as having lower cost. Large farms have more experience, longer year of practice and less funding problem than small farms.

The problem most often experienced by Giant sea perch farmers is fish feed, 93.05 percent. Other problems are water, newborn fish, disease and fishing technique, 91.67, 88.89, 77.78 and 22.22, respectively.

Keywords: Cost and Return, Giant sea perch, Chachoengsao

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การเลี้ยงในกระชัง เลี้ยงในนาข้าว เลี้ยงในบ่อดิน แบบพัฒนาเลี้ยงในอ่างเก็บน้ำ เลี้ยงในทะเลสาบ เลี้ยงในปากแม่น้ำลำคลองและเลี้ยงในริมชายฝั่งทะเล และการเลี้ยงปลากระชังก็เป็นวิธีการหนึ่งที่เกษตรกรนิยมกันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงปลาในกระชังมีความเหมาะสมกับสภาพท้องที่ตามแหล่งน้ำตื้น เช่น ลำคลอง หนอง บึง แหล่งน้ำกร่อย รวมถึงในทะเลสาบ และทะเลชายฝั่ง แหล่งน้ำเหล่านี้

เกษตรกรสามารถดัดแปลงเป็นที่เลี้ยงปลาได้ สะดวกและลงทุนน้อย โดยใช้พื้นที่ไม่มากนัก แต่สามารถเลี้ยงปลาได้หนาแน่นเป็นจำนวน มาก ๆ และไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยต่าง ๆ นอกจากนี้เกษตรกร ยังไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับ ปัญหาคุณภาพของน้ำที่ใช้เลี้ยงปลามากนัก และจากการทดลองเลี้ยงปลากะพงขาวใน กระชัง ปรากฏว่าปลากะพงขาวเป็นปลาที่มีความอดทน สามารถปรับตัวอยู่ในทั้งน้ำจืด และน้ำเค็ม สามารถฝึกให้เชื่องและเลี้ยงรวมฝูง ได้ดีเติบโตเร็วและยังให้ผลผลิตสูง ทำให้ ปัจจุบันการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่เกษตรกรสนใจและนิยม ประกอบอาชีพกันอย่างแพร่หลาย และยังเป็น ที่สนใจของประชาชนทั่วไป เนื่องจากปลากะพงขาว เป็นอาหารทะเลที่นิยมบริโภค ดังนั้นปลากะพงขาว จึงเป็นหนึ่งในสัตว์น้ำชายฝั่งที่นิยมบริโภคทั่วไป ดังเห็นได้จากปริมาณการผลิตปลากะพงขาว ในประเทศระหว่างปี ๒๕๔๔-๒๕๔๘ พบว่ามี ปริมาณเพิ่มขึ้นจาก ๘,๕๐๐ ตัน เป็น ๑๑,๖๐๐, ๑๒,๔๐๐, ๑๓,๘๐๐ และ ๑๔,๓๐๐ ตัน ตามลำดับ

ในประเทศไทย จังหวัดทางภาคใต้ มีการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังกันอย่าง แพร่หลาย จังหวัดที่เลี้ยงมาก ได้แก่ จังหวัด สงขลา ปัตตานี สตูล นราธิวาส ประจวบคีรีขันธ์ พัทลุง กระบี่ และนครศรีธรรมราช สำหรับใน ภาคตะวันออก จังหวัดที่เลี้ยงปลากะพงขาวใน กระชังมากที่สุดคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา รองลง มาคือ สมุทรปราการ ส่วนจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด มีการเลี้ยงบ้างแต่ไม่มากนัก

ปริมาณการจับปลากะพงขาวของไทย นั้นปรากฏว่ามีปริมาณลดลง โดยจากการ ศึกษาข้อมูลของกรมประมงพบว่า ปริมาณการ จับปลากะพงขาวในอ่าวไทยและมหาสมุทร อินเดีย ในช่วง ๕ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๓-๒๕๔๘ มีปริมาณลดลง กล่าวคือ ในปี ๒๕๔๘ ปริมาณ การจับปลากะพงในอ่าวไทยมีปริมาณ ๘๓๓ ตัน มหาสมุทรอินเดียปริมาณ ๙๑ ตัน และในปี ๒๕๔๘ ปริมาณการจับปลาในอ่าวไทยและ มหาสมุทรอินเดียลดลงเหลือเพียง ๖๘ ตัน และ ๒๘ ตันเท่านั้น (ส่วนเศรษฐกิจการประมง, ๒๕๕๒)

ปลากะพงขาวจึงจัดได้ว่าเป็นปลาที่ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับจังหวัด ฉะเชิงเทราในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะที่อำเภอบางปะกง ถือได้ว่าเป็นอำเภอที่มีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะ เลี้ยงปลาในกระชังคือ มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม แม่น้ำสูงกว่าระดับน้ำทะเล ๑-๒ เมตร พื้นที่บางส่วนอยู่ติดทะเล และปากแม่น้ำ สภาพน้ำในแม่น้ำบางปะกงมีน้ำจืดประมาณ ๖ เดือน และมีน้ำเค็มประมาณ ๖ เดือน สภาพ น้ำจึงเป็นน้ำกร่อย มีการไหลเวียนของน้ำดี คลื่นลมค่อนข้างสงบ เป็นแหล่งที่เหมาะสม สำหรับการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง โดยมี เนื้อที่ในการเลี้ยงปลากะพงขาวถึง ๗๑,๒๒๘ ตารางเมตร (จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๒๕๕๑) และ มีผู้นิยมเลี้ยงปลากะพงขาวมากขึ้น เพราะ สามารถเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับจังหวัด ฉะเชิงเทราได้เป็นจำนวนมาก ทั้งยังนำชื่อเสียง มาสู่ท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง

จากความสำคัญของการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัด จึงมีผู้นิยมเลี้ยงปลากะพงขาวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ทำให้เกิดการแข่งขันสูงตามไปด้วย ประกอบกับภาวะความผันผวนของราคาน้ำมันในตลาดโลกในปัจจุบัน จึงกระทบต่อต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตปลากะพงขาวของเกษตรกรมาโดยตลอด แต่ปรากฏว่าราคาปลากะพงขาวไม่ได้เปลี่ยนแปลงตามต้นทุนแต่อย่างใด ดังเห็นได้จากราคาปลากะพงขาวในปี ๒๕๕๑ ที่สะพานปลากรุงเทพฯ มีราคาดังแต่ ๖๐-๑๑๐ บาท ต่อกิโลกรัม และมีราคาปกติเพียงกิโลกรัมละ ๘๕ บาท เท่านั้น และอีกทั้งพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง จึงควรมีการพัฒนาการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังต่อไป ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและสนใจในการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาในการขยายผลการเพิ่มผลผลิตปลากะพงขาวในกระชัง และเป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังแก่เกษตรกร อันจะทำให้เกษตรกรมีอาชีพ มีรายได้ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีวิถีชีวิตทางด้านเกษตรที่พอประมาณในการดำเนินชีวิต อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น นำมาซึ่งการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน และยังเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทราต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังของเกษตรกร โดยเปรียบเทียบตามขนาดฟาร์ม ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. หน่วยงานในส่วนราชการ และเกษตรกรได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง และข้อเสนอแนะ

๒. เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยเลือกศึกษาในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในอำเภอบางปะกง

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็น ๒ ส่วน ด้วยกัน คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนี้

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรที่ศึกษาจาก เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จากบัญชีผู้ที่ได้รับอนุญาตทำการประมง และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ได้อนุญาตของอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) จำนวน ๗๒ ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นฟาร์มขนาดใหญ่จำนวน ๒๙ ตัวอย่าง และฟาร์มขนาดเล็กจำนวน ๔๓ ตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง โดยแบ่งเนื้อหาแบบสอบถามเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ ๒ การผลิตปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ ๓ ผลผลิต รายได้และการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ ๔ เงินลงทุนและภาวะหนี้สินในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ ๕ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปลากะพงขาว โดยการรวบรวม ค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ เอกสารเผยแพร่ ข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากหน่วยงานของราชการและของเอกชนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ส่วนเศรษฐกิจการประมง กรมประมง, กรมส่งเสริมสหกรณ์, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงานประมงจังหวัดฉะเชิงเทรา, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดฉะเชิงเทรา, สำนักงานสถิติจังหวัดฉะเชิงเทรา, สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจังหวัดฉะเชิงเทรา, เอกสารจากห้องสมุดของหน่วยงาน และสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังนี้

๑. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ในรูปของการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ในรายละเอียดดังนี้

๑.๑ ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในอำเภอบางปะกง โดยแยกเป็นฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ในประเด็นต่างๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ ภาวะหนี้สิน เป็นต้น

๑.๒ สภาวะการผลิตและการตลาด

ปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เช่น ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลากะพงขาว สาเหตุของการเลี้ยงปลากะพงขาว จำนวนกระชังปลา การจัดหาพันธุ์ปลา วิธีการขาย ตลอดจนรายได้จากการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

๑.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ตลอดจนข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

๒. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ในการศึกษาครั้งนี้มีแนวคิดวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง จะพิจารณาโครงสร้างต้นทุนถึงองค์ประกอบสำคัญของการลงทุน ผลตอบแทนที่ได้รับและกำไร

ในการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จากการผลิตปลากะพงขาวนี้ แยกพิจารณาตามขนาดฟาร์ม เนื่องจากพบว่าขนาดฟาร์มมีความแตกต่างกันมาก คือ ฟาร์มขนาดเล็กที่มีเนื้อที่กระชังตั้งแต่ ๔๘ - ๔๘๐ ตารางเมตร และฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีเนื้อที่กระชังมากกว่า ๔๘๐ ตารางเมตร โดยพิจารณาจากพื้นที่เฉลี่ยของกระชัง

ส่วนผลการวิเคราะห์นั้น จะแสดงผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนเฉลี่ยต่อเนื้อที่กระชัง ๑ ตารางเมตร และเฉลี่ยต่อผลผลิต ๑ กิโลกรัม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๑. โครงสร้างต้นทุน

ทุนการผลิตแบ่งเป็นต้นทุนผันแปร (Variable Cost) และต้นทุนคงที่ (Fixed Cost)

ซึ่งต้นทุนเหล่านี้อาจอยู่ในรูปที่เป็นเงินสดหรือต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด

๑.๑ ต้นทุนผันแปร คือค่าใช้จ่ายในการผลิตอันเกิดจากการใช้ปัจจัยซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต และผู้ผลิตสามารถที่จะเพิ่มหรือลดได้ในระยะเวลาที่ทำการศึกษา ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด คือ ค่าแรงงาน ค่าพันธุ์ปลา ค่าอาหาร ค่ายาป้องกันและรักษาโรค ค่าอาหารเสริมและวิตามิน ค่าเกลือและน้ำแข็ง น้ำมันเชื้อเพลิง และน้ำมันหล่อลื่น ค่าไฟฟ้า ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ ส่วนต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสดคือ ค่าแรงงานครอบครัว และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในต้นทุนผันแปร

ค่าแรงงานในครอบครัวเป็นแรงงานที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายโดยตรง แต่ต้องนำค่าเสียโอกาสของแรงงานมาคิดด้วย และค่าเสียโอกาสของเงินทุนในต้นทุนผันแปรคำนวณจากค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเลี้ยงปลา โดยการประเมินในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ดังนั้นต้นทุนผันแปรแบ่งได้ดังนี้

“ต้นทุนผันแปร = ค่าแรงงาน + ค่าพันธุ์ปลา + ค่าอาหาร + ค่ายารักษาโรคและป้องกันโรค + ค่าอาหารเสริมและวิตามิน + ค่าเกลือและน้ำแข็ง + ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น + ค่าไฟฟ้า + ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ + ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ + ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในต้นทุนผันแปร”

๑.๒ ต้นทุนคงที่ คือค่าใช้จ่ายในการผลิตอันเกิดจากการใช้ปัจจัยในการผลิตซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามปริมาณการผลิต ค่าใช้จ่ายประเภทนี้ เกี่ยวข้องกับทุนที่เรียกว่า เงินทุนจม (Sunk Capital Investment) ต้นทุนคงที่ ที่เป็นเงินสดแบ่งออกเป็นทรัพย์สินและวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือถาวรที่ใช้ในการผลิต ดอกเบี้ยเงินกู้ในการนำมาซื้อทรัพย์สินส่วนนี้ ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดแบ่งออกเป็น ค่าเสื่อมราคา และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในต้นทุนคงที่

การหาค่าเสื่อมราคารายปีจะได้ราคาซื้อหรือราคาทุนทรัพย์สินแต่ละอย่างและใช้อายุการใช้งานและมูลค่าซากในการหาต้นทุนส่วนนี้ด้วย โดยคำนวณค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรง (Straight – line Depreciation Method) ในกรณีนี้สมมติให้มูลค่าซากเป็นศูนย์

สำหรับค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในต้นทุนคงที่ คำนวณจากเงินลงทุนครั้งแรกโดยการประเมินจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ในขณะที่ทำการศึกษา ดังนั้นต้นทุนคงที่จึงแบ่งได้ดังนี้

$$\text{“ต้นทุนคงที่”} = \text{ค่าทรัพย์สินและวัสดุอุปกรณ์ถาวรที่ใช้ในการผลิต} + \text{ดอกเบี้ยเงินกู้} + \text{ค่าเสื่อมราคา} + \text{ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในต้นทุนคงที่”}$$

๒. กำไรและผลตอบแทน

ความสามารถในการหากำไรของผู้ประกอบการนั้นอย่างน้อยที่สุดรายรับรวม (Total Revenue) ที่ได้จากการผลิตควรสูงมากกว่าต้นทุนผันแปร ส่วนที่มากกว่านี้เรียกว่า

กำไรจากการดำเนินการหรือรายได้สุทธิ ซึ่งถ้าไม่สูงกว่าค่าเสื่อมราคา รวมกับค่าดอกเบี้ยเงินกู้แล้ว ผู้ผลิตจะไม่ผลิตในระยะยาว ผลตอบแทนเหนือทุนของผู้ประกอบการควรมีอย่างน้อยเท่ากับผลตอบแทนที่ผู้ผลิตได้รับจากการประกอบอาชีพอื่น ๆ ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดสองประการกับกำไรจากการดำเนินการหรือรายได้สุทธิและกำไรสุทธิ ผลกำไรเป็นผลต่างของรายได้ทั้งหมดกับต้นทุนทั้งหมด

$$\text{“รายได้สุทธิ”} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนผันแปร”}$$

ผู้ผลิตจะผลิตในช่วงที่รายได้สุทธิเป็นบวก หรือช่วงที่เกิดรายได้รวมมากกว่าต้นทุนผันแปร และส่วนที่เหลือควรมากกว่าต้นทุนคงที่ทั้งหมด การผลิตก็จะหยุดชะงักเมื่ออายุการใช้งานทรัพย์สินหมุนเวียนสิ้นสุดลงดังนั้นแนวคิดของกำไรสุทธิเป็นผลต่างระหว่างรายได้ทั้งหมดกับต้นทุนทั้งหมดคือ

$$\text{“กำไรสุทธิ”} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนทั้งหมด”}$$

ในการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์นั้น หากกำไรสุทธิเป็นบวกหรือรายได้ที่ได้มีมากกว่าต้นทุนทุกชนิดรวมกันแล้วแสดงให้เห็นได้ว่าเหมาะสมที่จะดำเนินการต่อไป

๓. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง โดยแยกตามขนาดฟาร์ม เป็นฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่ ต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ จะพิจารณาถึงต้นทุนที่เป็นเงินสดและ

ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด ดังนี้

“ต้นทุนทั้งหมด = ต้นทุนผันแปร + ต้นทุนคงที่
ต้นทุนผันแปร = ต้นทุนผันแปรเป็นเงินสด +
ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด

ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด = ค่าแรงงาน + ค่าพันธุ์
ปลา + ค่าอาหาร + ค่ายารักษา
โรคและป้องกันโรค + ค่าอาหารเสริม
และวิตามิน + ค่าเกลือและน้ำแข็ง +
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น
+ ค่าไฟฟ้า + ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ +
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ

ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด = ค่าแรงงานใน
ครอบครัว + ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนใน
ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนคงที่ = ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด + ต้นทุนคงที่ที่
ไม่เป็นเงินสด

ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด = ค่าทรัพย์สินและวัสดุ
อุปกรณ์ถาวรที่ใช้ในการผลิต + ค่าธรรมเนียม
+ ดอกเบี้ยเงินกู้

ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด = ค่าเสื่อมราคาของ
ทรัพย์สินและอุปกรณ์ + ค่าเสียโอกาสเงิน
ลงทุนในต้นทุนคงที่

รายได้ทั้งหมด = จำนวนผลผลิตปลากระพงขาว
ทั้งหมด × ราคาปลากระพงขาวที่ขายได้

รายได้สุทธิ = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนผันแปร
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด =

รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนที่เป็นเงินสด

กำไรสุทธิ = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนทั้งหมด”

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน
การเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง อำเภอ
บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์
เพื่อการศึกษาสภาพเศรษฐกิจของผู้เลี้ยงปลา
กระพงขาวในกระชัง ต้นทุนและผลตอบแทน

จากการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง ตลอดจน
ปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาการ
เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง ซึ่งข้อมูลได้จาก
การสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวใน
กระชัง จำนวน ๗๒ ราย โดยศึกษาแยกตาม
ขนาดฟาร์มเป็น ๒ ระดับ คือฟาร์มขนาดเล็ก
และฟาร์มขนาดใหญ่ โดยฟาร์มขนาดเล็กมี
เนื้อที่กระชังตั้งแต่ ๔๘ - ๔๘๐ ตารางเมตร
จำนวน ๔๓ ราย ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีเนื้อที่
กระชังที่มากกว่า ๔๘๐ ตารางเมตรขึ้นไป
จำนวน ๒๙ ราย

ผลการศึกษาสภาพทั่ว ๆ ไปของเกษตรกร
พบว่าหัวหน้าครอบครัวผู้เลี้ยงปลากระพงขาวมี
อายุเฉลี่ย ๔๘.๕๖ ปี ส่วนมากมีการศึกษาอยู่
ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๕๑.๓๙ มี
ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลากระพงขาวมาแล้ว
เฉลี่ย ๑๒.๙๔ ปี สาเหตุที่สนใจในการเลี้ยงปลา
กระพงขาว เพราะเลี้ยงตามเพื่อนบ้าน และ ส่วน
มากมีแหล่งที่มาของประสบการณ์ ในการเลี้ยง
โดยการสังเกตจากเพื่อนบ้านร้อยละ ๖๑.๑๑
ส่วนมากเลือกสถานที่ใกล้บ้านในการเลี้ยงปลา
อาชีพเดิมส่วนมากทำประมงทางทะเล แต่บาง
รายมีการทำอาชีพอื่นควบคู่กับการเลี้ยงปลา
กระพงขาว มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยต่อครัว
เรือน ๔.๕๖ คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่
เป็นแรงงานในฟาร์มเลี้ยงปลาเฉลี่ยฟาร์มละ
๒.๔๗ คน ผู้เลี้ยงปลากระพงขาวทั้งหมดดำเนิน
ธุรกิจแบบส่วนตัว เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ยต่อ
ฟาร์มต่อปี ๙๑,๑๑๑.๑๑ บาท อัตราดอกเบีย
เฉลี่ยร้อยละ ๑๑.๙๒ ผู้เลี้ยงปลากระพงขาว
มีเนื้อที่กระชังทั้งหมด ๔๘๐.๔๗ ตารางเมตร

และเนื้อที่กระชังเฉลี่ยฟาร์มละ ๒๔.๐๖ ตารางเมตร มีทั้งกระชังลอยและกระชังประจำที่ แต่ส่วนมากเป็นกระชังลอย ร้อยละ ๖๐.๘๓ มีการปล่อยลูกปลาลงในกระชังเฉลี่ยตารางเมตรละ ๑๔๕.๔๕ ตัว ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงเป็นเวลาเฉลี่ย ๘.๔๐ เดือน ผู้เลี้ยงส่วนมากจับปลาขายในเดือนธันวาคมและมกราคม

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตปลากะพงขาว ปรากฏว่าต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อตารางเมตรของเนื้อที่กระชัง ของรวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ เท่ากับ ๘,๘๓๘.๙๖, ๑๓,๒๔๓.๙๕ และ ๗,๑๗๙.๗๕ บาท ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นต้นทุนผันแปร เท่ากับ ๘,๐๓๘.๔๕, ๑๒,๐๖๘.๗๕ และ ๖,๕๒๐.๓๗ บาท ตามลำดับ เป็นต้นทุนคงที่ เท่ากับ ๘๐๐.๕๑, ๑,๑๗๕.๒๐ และ ๖๕๙.๓๘ บาท ตามลำดับ ส่วนต้นทุนทั้งหมดเมื่อคิดเฉลี่ยต่อน้ำหนักปลากะพงขาวที่ผลิตได้ ๑ กิโลกรัมเท่ากับ ๘๙.๔๕, ๙๘.๐๘ และ ๘๔.๓๔ บาท ตามลำดับ ซึ่งแบ่งเป็นต้นทุนผันแปร เท่ากับ ๘๑.๓๕, ๘๙.๓๗ และ ๗๖.๕๙ บาท ตามลำดับ เป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ ๘.๐๖, ๘.๗๑ และ ๗.๗๕ บาท ตามลำดับ โดยมีต้นทุนทั้งหมดต่อตารางเมตรของกระชัง และต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อน้ำหนักปลากะพงขาวที่ผลิตได้ ๑ กิโลกรัม ของฟาร์มขนาดเล็กสูงกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะฟาร์มขนาดใหญ่มีการลงทุนและประสิทธิภาพในการเลี้ยงที่นานกว่าฟาร์มขนาดเล็ก นอกจากนั้นฟาร์มขนาดใหญ่ส่วนมากมีพ่อค้ารับซื้อปลาเจ้าประจำ มีการซื้อขายกันมานานสามารถจับปลาได้ตามระยะเวลา ไม่ต้องรอการขายปลาเหมือนฟาร์มขนาดเล็กบางราย ทำให้ไม่ต้องแบกรับต้นทุน

ค่าอาหารปลาที่เพิ่มขึ้นจากการรอขายปลา

สำหรับรายได้ของการผลิตปลากะพงขาวโดยคิดตามราคาจากผู้เลี้ยงขาย ปรากฏว่ารายได้สุทธิเฉลี่ยต่อตารางเมตรของเนื้อที่กระชัง ของรวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ เท่ากับ ๔,๐๖๑.๖๑, ๒,๙๔๔.๓๗ และ ๔,๔๘๒.๔๗ บาท ตามลำดับ ส่วนรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อผลผลิตปลากะพงขาว ๑ กิโลกรัม เท่ากับ ๔๑.๑๓, ๒๑.๘๐ และ ๕๒.๖๖ บาท ตามลำดับ และเมื่อหักต้นทุนทั้งหมดออกจากรายได้ทั้งหมดแล้ว ปรากฏว่ารวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่ มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อตารางเมตรของเนื้อที่กระชังเท่ากับ ๓,๒๖๑.๑๐, ๑,๗๖๙.๑๗ และ ๓,๘๒๓.๐๙ บาท ตามลำดับและมีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อผลผลิตปลากะพงขาว ๑ กิโลกรัม เท่ากับ ๓๓.๐๓, ๑๓.๐๙ และ ๔๔.๙๑ บาท ตามลำดับ และเมื่อหักต้นทุนเงินสดออกจากรายได้ทั้งหมดแล้ว ปรากฏว่ารวมทุกขนาดฟาร์ม ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดใหญ่ มีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อตารางเมตรของเนื้อที่กระชังเท่ากับ ๔,๒๙๓.๓๐, ๓,๓๔๗.๓๐ และ ๔,๖๔๙.๖๖ บาท ตามลำดับ และมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อผลผลิตปลากะพงขาวที่ผลิตได้ ๑ กิโลกรัม เท่ากับ ๔๓.๔๗, ๒๔.๗๗ และ ๕๔.๖๒ บาทตามลำดับ (ตารางที่ ๑ และ ตารางที่ ๒) เห็นได้ว่าฟาร์มขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก ทั้งนี้เพราะฟาร์มขนาดใหญ่ สามารถผลิตปลากะพงขาวได้เฉลี่ยสูงกว่าฟาร์มขนาดเล็ก และขายได้ในราคาที่สูงกว่า ทำให้รายได้มากกว่าและยังมียอดต้นทุนที่ต่ำกว่าอีกด้วย

ตารางที่ ๑ ต้นทุน รายได้ และผลกำไร ต่อตารางเมตร ในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง จำแนกตามขนาดฟาร์ม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

รายการ	ฟาร์มขนาดเล็ก	ฟาร์มขนาดใหญ่	รวมทุกขนาดฟาร์ม
รายได้ทั้งหมดต่อ ตรม.	๑๕,๐๑๓.๑๒	๑๑,๐๐๒.๘๔	๑๒,๑๐๐.๐๖
ต้นทุนผันแปรต่อ ตรม.	๑๒,๐๖๘.๗๕	๖,๕๒๐.๓๗	๘,๐๓๘.๕๕
ต้นทุนคงที่ต่อ ตรม.	๑,๑๗๕.๒๐	๖๕๙.๓๘	๘๐๐.๕๑
ต้นทุนทั้งหมดต่อ ตรม.	๑๓,๒๔๓.๙๕	๗,๑๗๙.๗๕	๘,๘๓๘.๙๖
ต้นทุนเงินสดทั้งหมดต่อ ตรม.	๑๑,๖๖๕.๘๒	๖,๓๕๓.๑๘	๗,๘๐๖.๗๖
รายได้สุทธิต่อ ตรม.	๒,๙๔๔.๓๗	๔,๔๘๒.๔๗	๔,๐๖๑.๖๑
กำไรสุทธิต่อ ตรม.	๑,๗๖๙.๑๗	๓,๘๒๓.๐๙	๓,๒๖๑.๑๐
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ตรม.	๓,๓๕๗.๓๐	๔,๖๔๙.๖๖	๔,๒๙๓.๓๐

ตารางที่ ๒ ต้นทุน รายได้ และผลกำไร ต่อกิโลกรัม ในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง จำแนกตามขนาดฟาร์ม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

รายการ	ฟาร์มขนาดเล็ก	ฟาร์มขนาดใหญ่	รวมทุกขนาดฟาร์ม
รายได้ทั้งหมดต่อ กก.	๑๑๑.๑๗	๑๒๙.๒๕	๑๒๒.๔๘
ต้นทุนผันแปรต่อ กก.	๘๙.๓๗	๗๖.๕๙	๘๑.๓๕
ต้นทุนคงที่ต่อ กก.	๘.๗๑	๗.๗๕	๙.๐๖
ต้นทุนทั้งหมดต่อ กก.	๙๘.๐๘	๘๔.๓๔	๘๙.๔๕
ต้นทุนเงินสดทั้งหมดต่อ กก.	๘๖.๔๐	๗๔.๖๓	๗๙.๐๑
รายได้สุทธิต่อ กก.	๒๑.๘๐	๕๒.๖๖	๔๑.๑๓
กำไรสุทธิต่อ กก.	๑๓.๐๙	๔๔.๙๑	๓๓.๐๓
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ กก.	๒๔.๗๗	๕๔.๖๒	๔๓.๔๗

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง มีหลายด้านด้วยกัน แต่ปัญหาที่ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวพบมากที่สุดคือปัญหาเรื่องอาหารปลา ร้อยละ ๙๓.๐๕ รองลงมา คือปัญหาน้ำ ลูกพันธุ์ปลา โรคปลา และเทคนิคการเลี้ยงปลา ร้อยละ ๙๑.๖๗, ๘๘.๘๙, ๗๗.๗๘ และ ๒๒.๒๒ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ทำให้มีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรที่ศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรทั่วไปที่มีสภาพการเลี้ยงที่คล้ายคลึงกันและยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาครั้งนี้

๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงควรปรับปรุงการผลิตโดยการหาแหล่งทุน โดยการรวมตัวกันในการซื้อปัจจัยการผลิตและร่วมมือกันซื้ออุปกรณ์การผลิตร่วมกันจะทำให้ต้นทุนทางด้านปัจจัยการผลิตลดลง จะส่งผลให้ได้รับกำไรสุทธิสูงขึ้น โดยการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวหรืออยู่ในรูปของสหกรณ์ เพื่อลดต้นทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต และสร้างอำนาจการต่อรองทางการตลาดในเรื่องราคาและการขายผลผลิต เมื่อต้องจับปลาขายในเวลาเดียวกันและยังช่วยในเรื่องเงินทุนในการเลี้ยงให้กับฟาร์มขนาดเล็ก

๒. ส่วนราชการโดยเฉพาะกรมประมงควรหาทางพัฒนาสายพันธุ์ปลากะพงขาว และ

การผลิตลูกพันธุ์ปลากะพงขาวที่มีสายพันธุ์ดีให้ลูกพันธุ์ปลาที่แข็งแรงได้ตามจำนวน และในเวลาที่เหมาะสมต้องการลูกพันธุ์ปลาในเวลาเดียวกัน เพื่อให้ผู้เลี้ยงสามารถซื้อลูกพันธุ์ปลาที่แข็งแรงและถ่าราคาถูกกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะช่วยลดอัตราการตาย ส่วนปลาแข็งแรงโตเร็วจะช่วยลดระยะเวลาในการเลี้ยงได้ ทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงลดลงได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้กรมประมงควรจัดฝึกอบรมและเข้าถึงโดยการให้คำแนะนำทางเทคนิค วิธีการเลี้ยงต่าง ๆ ตลอดจนการป้องกัน และกำจัดโรคปลาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ประหยัด ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ต้นทุนการผลิตปลากะพงขาวลดลงได้

๓. ควรมีการประสานงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือในทุกภาคส่วน ระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ในการทำความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาน้ำเสีย เช่น การจัดการเกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ ก่อนระบายลงสู่แม่น้ำบางปะกง การระบายน้ำจากประตูน้ำของคลองชลประทานพนาทองขยาย และคลองด่าน การติดตั้งกระชังรูกล้าลำนน้ำ และการเกิดตะกอนปากแม่น้ำจากการเลี้ยงปลา ทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน กระแสน้ำเปลี่ยนแปลงเส้นทางไหลเวียน โดยหน่วยงานภาครัฐบาลและหน่วยงานท้องถิ่นต้องมีการประสานงานเพื่อ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหา โดยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวได้รับรู้ เข้าใจ และเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการช่วยกันแก้ไขปัญหา โดยมีประสานงานและร่วมมือกันทุกฝ่าย ในการวางแผนการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

.....

บรรณานุกรม

- กรมประมง. (๒๕๓๖). *คู่มือการเลี้ยงปลาน้ำกร่อย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (๒๕๕๐). *สถิติประมงแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษณ์ เสรีรัตน์. (๒๕๔๕). *การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของการผลิตปลากะพงขาวในกระชังในจังหวัดสงขลา ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๔๓* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จังหวัดฉะเชิงเทรา. วันที่สืบค้นข้อมูล ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒, จาก http://www.chachoengsao.go.th/ccsdb/index.php?option=con_content&task=view&id=751&Itemid=68.
- _____. วันที่สืบค้นข้อมูล ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒, จาก http://www.chachoengsao.go.th/ccsdb/index.php?option=con_content&task=view&id=291&Itemid=66
- _____. วันที่สืบค้นข้อมูล ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๑, จาก http://www.chachoengsao.go.th/ccsdb/index.php?option=con_content&task=view&id=22&Itemid=43.
- _____. วันที่สืบค้นข้อมูล ๖ ตุลาคม ๒๕๕๒, จาก http://www.chachoengsao.go.th/ccsdb/index.php?option=com_content&task=view&id=291&.
- ณฤทธิ์ บุญชัย. (๒๕๕๐). *การศึกษาเศรษฐกิจการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังจังหวัดสงขลา*. สงขลา: เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา.
- ธีระ สุกตะบุตร และคณะ. (๒๕๔๓). *แผนยุทธศาสตร์การวิจัยด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การเกษตรตามวาระแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อฟื้นฟูชาติ*. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์.
- เพชรรัตน์ พรหมทอง. (๒๕๔๔). *ต้นทุนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัลลภ ทิมดี และวิวรรธน์ ทิมดี. (๒๕๔๘). *การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศในการจัดทำฐานข้อมูลการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังบริเวณปากแม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ฉะเชิงเทรา: ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง.
- วิกรม พงศ์จันทร์เสถียร. (๒๕๔๖). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จและล้มเหลวของการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วิเชียร สาครเศ. (๒๕๓๐). ผลของอัตราการผลิตที่มีต่อการเจริญเติบโต และผลผลิตของปลากะพง ในกระชัง. กรุงเทพฯ: สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดระยอง กองประมงน้ำจืด, กรมประมง.
ศูนย์พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง. (๒๕๓๘). สภาพสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยาบางประการ บริเวณปากแม่น้ำบางปะกงและอ่าวชลบุรี พ.ศ. ๒๕๓๘. ฉะเชิงเทรา: ศูนย์พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง.

สถานีวิจัยประมงศรีราชา ฝ่ายสนับสนุนวิชาการ คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
วันที่สืบค้นข้อมูล ๖ มกราคม ๒๕๕๒, จาก http://www.ku.ac.th/e-magazine/july46/agri/fish_kapong.html.

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง กรมประมง. วันที่สืบค้นข้อมูล ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓,
จาก http://nicaonline.com/Webboard/index.php?topic=1675.0;prev_next=next.

ส่วนเศรษฐกิจการประมง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. วันที่สืบค้นข้อมูล ๑๓
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒, จาก http://fishco.fisheries.go.th/economic_division/fish_capital.htm.

_____. วันที่สืบค้นข้อมูล ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒, จาก <http://www.fisheries.go.th/it-network/Exel/kapong%20khaw.htm>.

ส่วนเศรษฐกิจการประมง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. วันที่สืบค้นข้อมูล ๑๓
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒, จาก http://fishco.fisheries.go.th/economic_division/fish_capital.htm.

_____. วันที่สืบค้นข้อมูล ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒, จาก <http://www.fisheries.go.th/it-network/Exel/kapong%20khaw.htm>.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานรัฐมนตรี. วันที่สืบค้นข้อมูล ๓๑ กรกฎาคม
๒๕๕๒, จาก <http://www.trf.or.th/keydefault.asp>.

สำนักงานประมงจังหวัดฉะเชิงเทรา. (๒๕๔๙). เอกสารประกอบการคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นสาขา
อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ๒๕๔๙. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานประมงจังหวัดฉะเชิงเทรา.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๔๙). รายงานการประชุมทางวิชาการของสำนักงานเศรษฐกิจ
การเกษตร ประจำปี ๒๕๔๙. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดอกเบญ.

_____. วันที่สืบค้นข้อมูล ๖ มกราคม ๒๕๕๒, จาก <http://www.oae.go.th/>.

_____. วันที่สืบค้นข้อมูล ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒, จาก <http://chachoengsao.doae.go.th/phanomsarakham/m1.JPG>.

อำพร เลาวพงษ์ และคมคาย ลาวัญญู. (๒๕๕๐). การวิเคราะห์เศรษฐกิจปลากะพงขาว
กรณีศึกษาการเลี้ยงใน ะวัง บริเวณจังหวัดฉะเชิงเทรา ปัตตานี และสงขลา พ.ศ. ๒๕๕๐.
กรุงเทพฯ: ส่วนเศรษฐกิจการประมง, กรมประมง.

อำพร เลาวพงษ์ และคณะ. (๒๕๔๖). การศึกษาเศรษฐกิจการเลี้ยงปลาทะเลในตำบลบุญ
อำเภอเมือง จังหวัดสตูล. กรุงเทพฯ: ส่วนเศรษฐกิจการประมง, กรมประมง.

อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. (๒๕๕๑). เอกสารบรรยายสรุป. ฉะเชิงเทรา: ม.ป.ท.

.....